

Посилання на статтю

Родіонов О.В. Аналіз потреб підприємств у консультаційних послугах / О.В. Родіонов// Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук.пр. - Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2008. - № 4 (28). - С. 112-117. - Режим доступу: <http://www.pmdp.org.ua/images/Journal/28/08rovpkp.pdf>

УДК 65.012.1

О.В. Родіонов

АНАЛІЗ ПОТРЕБИ ПІДПРИЄМСТВ В КОНСУЛЬТАЦІЙНИХ ПОСЛУГАХ

На підставі проведених досліджень наведений і узагальнений досвід діяльності і стан підприємств. Рис. 3, табл. 2, дж. 3.

Ключові слова: підприємства, аналіз, стан, репутація, консалтинг.

А.В. Родионов

АНАЛИЗ ПОТРЕБНОСТЕЙ ПРЕДПРИЯТИЙ В КОНСУЛЬТАЦИОННЫХ УСЛУГАХ

На основании проведенных исследований приведен и обобщен опыт деятельности и состояние предприятий. Рис. 3, табл. 2, ист. 3.

A.V. Rodionov

THE ENTERPRISE'S NEEDS OF CONSULTING SERVICES

Activity experience and state of enterprises is shown and generalized.

Постановка проблеми. Останніми роками стан національних підприємств всіх галузей істотно поліпшився. Підприємства стабілізували свою діяльність, окремі галузі та види діяльності одержали стрімке зростання, наприклад, підприємства харчової промисловості, банківські установи, страхові підприємства, організації з продажу нерухомості, транспорту та інші. Підприємства Луганщини поступово розвинули зовнішньоекономічну діяльність, як експортну, так і імпорتنу. Постійно спостерігалась тенденція до зростання зовнішньоекономічних зв'язків і інтеграція у світові глобалізаційні процеси. Однак останнім часом стан підприємств під впливом світової економічної кризи істотно погіршився. Вплив міжнародної фінансової системи на національну економіку України мав негативні наслідки, які в свою чергу мали вплив і на підприємства Луганського регіону.

Програми розвитку підприємств та антикризові заходи мають ґрунтуватися на інформації, що відображає реальний стан ринків та підприємств, що працюють на ньому. Поряд з цим статистичні дані не повною мірою відображають стан підприємств через відсутність мобільності, наявності інформації про поточні проблеми підприємств, стан внутрішнього середовища, перспективи розвитку тощо. Проте така інформація є корисною для фахівців і учасників ринку тому, що дозволяє встановити перспективи розвитку

підприємств, а разом з цим ринків і галузей. До того ж вона надає можливість визначити попит ринку на нову продукцію та послуги, створити нові ринкові ніші і перспективні сфери діяльності для підприємств, запропонувати вирішення проблем з кризових ситуацій.

З метою дослідження внутрішнього стану підприємств, перспектив їх розвитку, можливостей і погроз, розширення сфер діяльності і номенклатури товарів і послуг підприємств і організацій здійснюються спеціальні опитування. На базі спеціальних опитувань проводяться дослідження і аналіз сучасного економічного, комунікаційного, виробничого, інноваційного стану та інших аспектів і сфер діяльності підприємств. Встановлюються перспективи і бар'єри в їх розвитку, стан зовнішнього і внутрішнього середовища, фактори, що впливають на їх діяльність, конкурентоспроможність, імідж і репутацію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальну інформацію про діяльність підприємств і ринки, на яких вони працюють, можна отримати з офіційних статистичних даних, але ця інформація не є повною і цілком корисною для підприємств. У той же час інформація про внутрішній стан підприємств і їх розвиток є цікавою для інших учасників ринку, оскільки дозволяє обґрунтовано обрати нові і додаткові ринки для роботи, новий ряд послуг, наприклад, для Торгово-промислової палати – встановити слабкі місця у своїй роботі, виявити нові напрямки консультативної діяльності тощо. На підставі таких спеціальних опитувань можливо розробити, скорегувати власні стратегії підвищення стійкості і розвитку підприємства, запропонувати учасникам ринку способи подолання та вирішення кризових питань. Однак в сучасній фаховій літературі такі дослідження висвітлюються рідко і не завжди достатньо. Перевага віддається в основному публікації офіційних статистичних даних або посилань на них [1-3]. З метою висвітлення сучасного стану і досвіду діяльності підприємств м. Луганська і області було проведено спеціальне опитування і дослідження 200 підприємств Луганської області різних сфер діяльності.

Формулювання цілей статті – наведення результатів спеціально проведеного опитування підприємств м. Луганська і області.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою дослідження сучасного стану підприємств Луганського регіону була розроблена спеціальна анкета. В опитуванні взяли участь підприємства м. Луганська і Луганської області, різної форми власності, розміру і сфер діяльності. Загальна кількість підприємств, що взяли участь в обстеженні становить 200 одиниць. Структура підприємств за організаційно-правовою формою власності наведена на рис. 1.

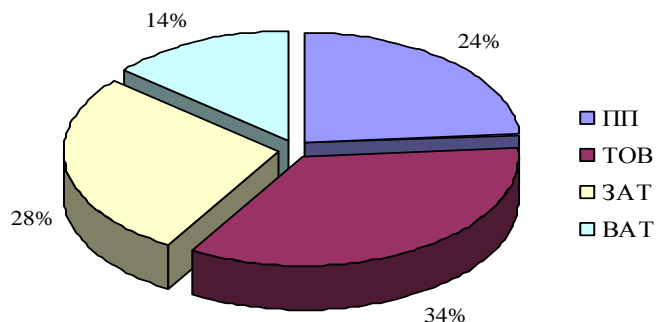

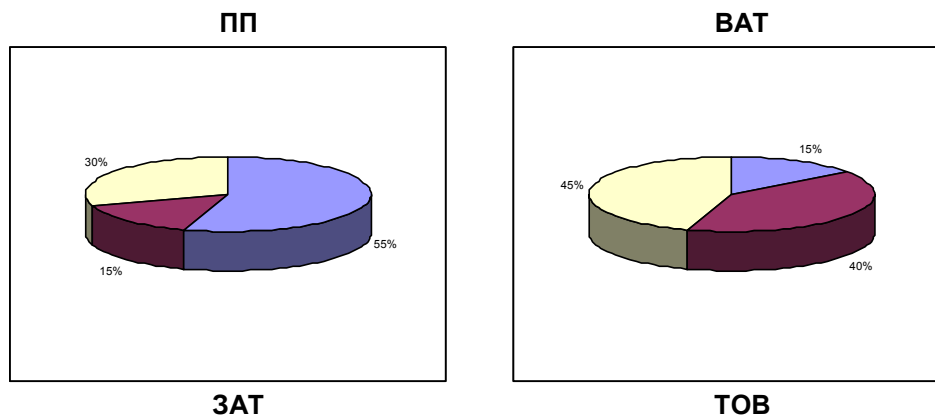
Рис. 1. Структура підприємств, що взяли участь в опитуванні, за організаційно-правовою формою власності

В опитуванні взяли участь керівники вищої і середньої ланки управління. Середній вік респондентів становить 41 рік.

Виробнича діяльність – основний вид діяльності закритих акціонерних товариств. Більшості приватних підприємств притаманний такий вид діяльності як торгівля (55%) і послуги (30%). Виробництвом займається лише 15% приватних підприємств, що брали участь в опитуванні. Структура за видами діяльності відкритих акціонерних товариств, закритих акціонерних товариств і товариств з обмеженою відповідальністю наведена на рис. 2.

Як свідчать дані проведеного опитування, торгівля є основним видом діяльності Луганських товариств з обмеженою відповідальністю. На другому місці в секторі є надання послуг, і лише 21% з товариств з обмеженою відповідальністю, що були анкетовані, зайняті у сфері виробництва. Зовсім інша ситуація складається в секторі відкритих акціонерних товариств, де у виробництві зайняті 40% підприємств, у торговельній діяльності – 15%, а у сфері послуг – 45%. Закриті акціонерні товариства також сконцентровані в секторі виробництва – 47%, 30% підприємств сектору зосереджені у сфері торгівлі, і 23% у сфері надання послуг.

Позитивним є те, що підприємства поступово розширюють коло своїх партнерів і споживачів. Так, за наведеними даними 60% товариств з обмеженою відповідальністю поширили свої зв'язки до меж України, 23% вже мають відносини з партнерами і споживачами з зарубіжних країн, в основному країн СНД. Тільки на місцевих споживачів і партнерів спрямовані 17% товариств з обмеженою відповідальністю. Діяльність же приватних підприємств, в основному, спрямована на місцевих споживачів і партнерів. 79% закритих акціонерних товариств працюють рівною мірою з місцевими партнерами і партнерами в межах України, і 21% закритих акціонерних товариств працює виключно з іноземними партнерами і споживачами. Щодо відкритих акціонерних товариств, то на роботу з місцевими і українськими партнерами спрямовані майже всі підприємства.

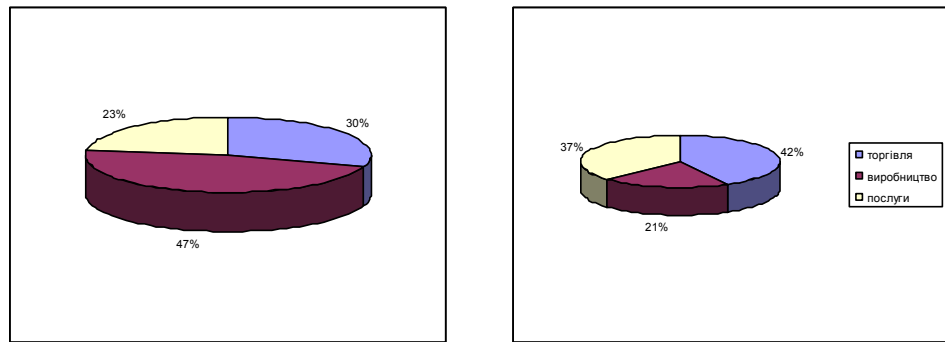

Рис. 2. Структура підприємств за сферами діяльності

Фінансовий стан підприємств є складним і не відрізняється одноставністю. В залежності від виду діяльності керівники підприємств охарактеризували фінансовий стан підприємств від незадовільного до доброго. Відмінний фінансовий стан підприємств респонденти не визначили. Найбільші фінансові труднощі виникли у сфері виробництва і послуг. Найбільш стійкими виявилися торговельні підприємства. Підприємства сфери послуг, що незадоволені фінансовим станом відносяться до фінансового сектору, сектору нерухомості, будівництва.

Незадовільний фінансовий стан підприємств був відмічений в секторі приватних підприємств – 34% і відкритих акціонерних товариств – 25%, товариств з обмеженою відповідальністю – 14%, закритих акціонерних товариств – 22%.

За результатами опитування можна стверджувати про погіршення фінансового стану підприємств, оскільки за даними опитування у всіх секторах з'явилися підприємства з "незадовільним" фінансовим станом.

Також відмічена нестабільність в діяльності підприємств, яка підтверджується тим, що в середньому "добре" свій фінансовий стан оцінили 42% респондентів, а про вихід з ринку, припинення своєї діяльності або зниження масштабів виробництва заявили майже чверть опитаних керівників підприємств. Про розширення своїх позицій заявили лише 6% підприємств, за збереження позицій – 40%.

Найбільш активно розвивати свій бізнес прагнуть товариства з обмеженою відповідальністю – 70%, "за" розширення свого бізнесу також відповіли закриті акціонерні товариства і деякі приватні підприємства. Перше місце серед підприємств, що були опитані і заявили про "збереження позицій, що існують", займають ВАТ – більше 60%.

Серед обстежених підприємств більш успішно працюють торговельні підприємства, що пов'язані з товарами широкого споживання. Однак незважаючи на більш-менш активну діяльність, на торговельних підприємствах почалися скорочення персоналу. В принципі така негативна тенденція спостерігається майже на всіх підприємствах, персонал або звільняють, або примушують брати відпустки. Характеристика підприємств за кількістю працюючих осіб наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика підприємств за кількістю працюючих осіб

Тип	Кількість працюючих, %
-----	------------------------

підприємства	До 25	26-50	Більш 51
ТОВ	15	61	24
ВАТ	0	32	68
ПП	77	21	2
ЗАТ	3	82	15

Наведені дані свідчать, що велика кількість підприємств працює в секторі середнього бізнесу, перед якими постає багато проблем і питань, що потребують вирішень на різних рівнях. Поступово на регіональному і державному рівні проблеми підприємств цих секторів вирішуються, але, на жаль, залишається багато невирішених питань, поряд з якими виникають вже і нові проблеми. До таких проблем, за даними підприємств, відноситься державна інвестиційна і фінансова політика, проблеми в фінансовій та аналітичній сфері тощо.

До проблем розвитку підприємств керівники віднесли: нестабільне законодавство та політичну ситуацію, інвестиційну політику та інвестиційний клімат, формування і розвиток іміджу українських підприємств і їх продукції на зовнішньому ринках та інш. Визначені проблеми заважають стабільному розвитку підприємств, створенню сприятливого іміджу і репутації, поширенню зв'язків з партнерами, споживачами та іншими контактними аудиторіями.

Керівниками було визначено, що зміни, які відбуваються в законодавчій базі, інвестиційній і фінансовій сферах, вимагають постійного спостереження цих питань. Через це у підприємств виникає потреба в постійних або періодичних консультаційних послугах з боку професійних підприємств, або установ, таких як: торгово-промислова палата, консалтингові фірми з правових, бухгалтерських питань тощо. За результатами опитування найбільшої консультаційної допомоги підприємства потребують в сферах, що наведені в табл. 2.

У процесі проведення опитування було встановлено, що все більше керівників турбуються про репутацію підприємств, особливо в кризові часи, оскільки саме нематеріальні конкурентні переваги дозволяють утримати старих та залучити нових споживачів, через те, що ринок стандартної продукції добре насичений. За даними опитувань попередніх років можливо побудувати зростання інтересів керівників підприємств формування і розвитку репутації підприємств як на національному, так і зарубіжних ринках, рис. 3.

Таблиця 2

Основні сфери консалтингу які мають попит серед підприємств м. Луганська за результатами опитування

Основні види консалтингу, що найбільше потребують підприємства за результатами опитування	% опитаних
Організація підвищення кваліфікації і якості персоналу	15
Консультавання з правових, фінансових і податкових аспектів підприємницької діяльності	25
Розробка і розрахунок інвестиційних проектів, бізнес планів	20
Бухгалтерський облік і аудит підприємств	11
Інформаційна підтримка підприємств, створення єдиного інформаційного простору з аналітичної, довідкової і ділової інформації	6
Маркетингові послуги	5
Послуги з пошуку іноземних партнерів	4
Консультації з митного регулювання й оформлення документів	11
Інші	3

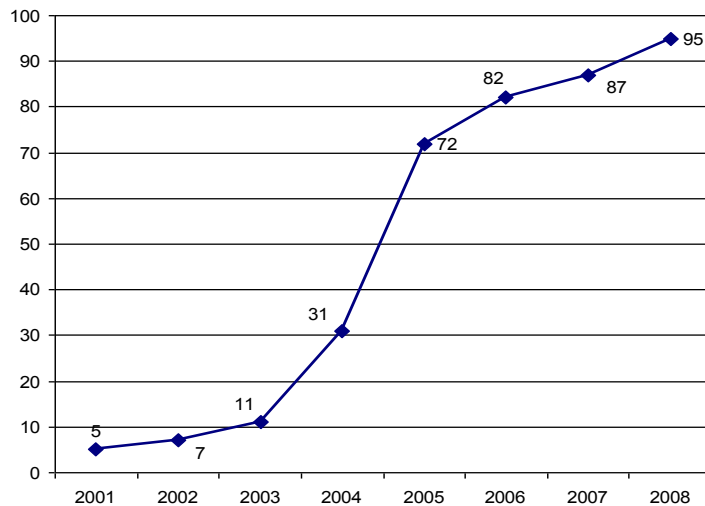

Рис. 4. Динаміка зацікавленості керівників у формуванні і підтримці репутації підприємств

Під час опитування керівники навіть малих підприємств одностайно стали визначати високу роль репутації підприємств в спілкуванні зі споживачами і партнерами.

Що стосується капітальних вкладень, то ситуація складається неоднозначно. Капітальне будівництво і повне відновлення устаткування на даний момент під силу не кожному підприємству. У структурі витрат підприємств перше місце займають податки, друге і третє поділяють оренда і заробітна плата.

Позитивним фактом можна назвати те, що абсолютно всі підприємства стежать за інноваційним ринком, намагаються вчасно оновлювати або змінювати технології, здобувають у міру своїх можливостей нове устаткування, використовують нові матеріали. Нові технології і матеріали дозволяють істотно зменшити витрати часу на виробництво продукції, зберегти наявні товари, заощаджувати ресурси.

Бар'єрами з боку зовнішнього середовища у своїй діяльності керівники підприємств бачать у першу чергу законодавство. На другому місці зростаюча конкуренція, причому найбільшу втрату завдає сезонна конкуренція: неорганізована торгівля, літні ремонтні і виробничі майстерні тощо. Ринку постачальників у підприємств став стійким як і коло постійних партнерів і споживачів. Постачальниками і споживачами є не тільки українські підприємства, але і представники, і безпосередньо самі закордонні фірми. Ринку споживачів респонденти зазначили як "у принципі стабільний". Попит на товари як виробничих, так і торгових підприємств поступово зростає, зберігається сезонність попиту. Позитивним є те, що всі підприємства прагнуть поширити свої збутові можливості, поширити коло постійних споживачів і партнерів.

Внутрішні проблеми, що турбують керівників, поділяються на декілька груп: виробничий брак, організація процесу виробництва, обґрунтоване встановлення рівня запасів, збереження продукції, крадіжки (фінансові, товарні, матеріальні тощо) та ін. Спільним для всіх підприємств залишається проблема якісного і кваліфікованого персоналу, що полягає у: відсутності бажання у працівників до якісної і ефективної праці, відсутності адекватної оцінки працівниками своєї праці

і її оплати, відсутності здійснення контролю над своєю діяльністю з метою недопущення браку, помилок у роботі та ін.

Особлива увага на підприємствах приділена індивідуальності мотивування працівників, з метою зацікавленості їх до роботи, результатам.

Висновки. У результаті проведеного аналізу діяльності підприємств встановлені особливості, що притаманні підприємствам. Розглянутий стан підприємств м. Луганська і області. Встановлено, що в порівнянні з попередніми дослідженнями погіршився фінансовий, організаційний і ринковий стан підприємств. З'явилися підприємства з "незадовільним" фінансовим станом, перспективами зменшення ділової активності. Необхідно відмітити, що залишилися проблеми в розвитку підприємств, до яких підприємства досі відносять нестабільне законодавство, фінансову, інвестиційну політику, податкове законодавство тощо. Багато проблем залишаються невирішеними і на рівні підприємств це якість персоналу, відносини з постачальниками і споживачами, організація виробничої і комерційної діяльності. В цілому незважаючи на встановлені бар'єри в розвитку підприємств можна зазначити поліпшення рівня їх діяльності, оскільки багато керівників звертають увагу на імідж і репутацію підприємства, поширення республіканських і міжнародних зв'язків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Промисловість Луганської області у цифрах за 2002-2006 роки. Статистичний збірник. – Луганськ: Головне управління статистики у Луганській області, 2007. – 120 с.
2. Луганська область у цифрах 2007р. Статистичний довідник. – Луганськ: Головне управління статистики у Луганській області, 2008. – 130 с.
3. http://ukrstat.gov.ua/control/uk/localfiles/display/druk/soc_ek/publ_u.html?lang=uk.

Стаття надійшла до редакції 22.11.2008 р.

